Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulŭ
Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ
Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena
R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto
Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M.
Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat: în Frankfurt: G. L.
Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă
garmond pe o colónă 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 39)

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anu 12 fl., pe șése luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe șése
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele
poștale din întru și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administrațiune, piața mare,
Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulu
I.: pe unu anu 10 fl., pe șése
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusulu în casă: Pe unu anu
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a.
séu 15 bani. Atâtu abonamen-
tele câtŭ și insertiunile suntu
a se plăti înainte.

Nr. 213.—Anulŭ LVI. Brașovŭ, Duminecă, 26 Septemvre (8 Octomvre) 1893.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI"

Cu 1 Octomvre 1893 st. v.
se deschide nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	12 fl.
pe șése luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ	40 franci
pe șése luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	**2 fl.**
pe șése luni	**1 fl.**

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ	**8 franci**
pe șése luni	**4 „**

Abonarea se póte face mai ușorŭ prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Naționalitățile și dieta.

Brașovŭ, 25 Septemvre v.

In ședința de Joi a dietei ungurescĭ s'a începutŭ desbaterea, ce a dorit'o opositiunea maghiară asupra rĕspunsurilorŭ prea înalte, date la Boroșŭ-Șebișŭ deputațiunilorŭ clerului românŭ și la Güns deputațiunei municipiilorŭ din acea parte.

Pe noi, se'nțelege, ne intereséză mai vĕrtosŭ ceea ce s'a vorbitŭ despre cuvintele adresate de Majestatea Sa Episcopilorŭ noștri la Boroșŭ-Șebișŭ.

Aicĭ a fostŭ vorba de naționalitățĭ, și orĭ de câte orĭ se face amintire de naționalitățĭ, că trăescŭ și acestea în statulŭ ungarŭ—și încă precum bine este cunoscutŭ, în numĕrŭ mai mare decâtŭ naționalitatea stăpânitóre ungurescă — pe șoviniștii maghiarĭ îi apucă frigurile și se ciudescŭ și se năcajescŭ focŭ, că li-se aduce aminte de relațiunile lorŭ încurcate și părăginite cu popórele nemaghiare, cum se ciudesce și se năcăjesce datorniculŭ acela, căruia i-se amintesce datoria, la a căreia plătire nu se mai gândia.

Se plângŭ apponyiștii și kossuthiștii, că Majestatea sa a dojenitŭ *„prea blândŭ"* pe Românĭ în rĕspunsurile date Episcopilorŭ Pavelŭ și Mețianu; se plângŭ mai alesŭ, că în acele rĕspunsurĭ a fostŭ vorba numai de „naționalitățĭ" și nu și de „națiunea maghiară", că prin urmare, cerêndu-se, ca naționalitățile sĕ trăéscă între sine în pacĭnică concordiă, a fostŭ pusă „națiunea maghiară" pe o tréptă cu celelalte naționalitățĭ.

Ce va sĕ ḑică acésta plângere alta, decâtŭ, că Ungurilorŭ șoviniștĭ nu le place sĕ fiă privițĭ ca egalĭ cu celelalte popóre, ci ei voiescŭ sĕ fiă domnĭ și stăpânĭ esclusivĭ, adecă ei și numai ei sĕ împartă și sĕ aibă parte, ei și numai ei sĕ șédă la masa bogată a țĕrii, ér celelalte popóre sĕ fiă mulțămite cu fărmiturile, ce cadŭ de pe ea.

Acésta ne aduce aminte de acelŭ frate vitregŭ, care la Crăciunŭ, vrêndŭ sĕ facă „parte dréptă" între elŭ și ceilalțĭ frațĭ ai sĕi, și-a luatŭ din cărnatŭ șieșĭ mieḑulŭ, ér pielea a dat'o acestora.

Dér sĕ trecemŭ la marea desbatere asupra întrebării naționalitățilorŭ, ce s'a desfășuratŭ în ședința de Joi a dietei.

„Putețĭ sĕ fițĭ convinșĭ"— ḑise ministrulŭ-președinte Wekerle, — „că acésta desbatere *nu va fi în favorulŭ, ci numai în defavorulŭ acelei politice, pe care D-vóstră voițĭ s'o realisațĭ."*

Și dreptŭ a grăitŭ d-lŭ Wekerle, căcĭ într'adevĕrŭ în împrejurările de față, când în sînulŭ Ungurimei ferbe și clocotesce atâta dușmăniă în contra naționalitățilorŭ statului, de câte orĭ se rostesce în dietă cuvêntulŭ *naționalitate,* se bate câte unŭ cuiu la cosciugulŭ acelei politice nedrepte, nefirescĭ, vrăjmașe și nenorocite, care tinde cu totŭ mai mare cutezare a stînge viéța națională a popórelorŭ nemaghiare din acestŭ statŭ.

Căcĭ e clarŭ și invederatŭ, că orĭ câtŭ ar întórce-o și ar suci-o deputațiĭ ungurĭ din dietă, cu limbuția și cu șireția lorŭ fariseéscă, totŭ numai una și aceeașĭ iese la lumină, că adecă Românii, Slovacii, Sêrbii etc. suntŭ tractațĭ ca fii vitregĭ ai patriei, că nu suntŭ pușĭ pe aceea'șĭ tréptă cu Maghiarii, când e vorba sĕ pótă trăi și ei cu limba, cu cultura și cu drepturile lorŭ naționale.

Mai întâiu a luatŭ cuvêntulŭ, în ședința memorată a dietei ungurescĭ raportorulŭ Bela Horvath, care a făcutŭ propunerea ca acele douĕ petițiunĭ ce au fostŭ așternute camerei, și în care se cere ca guvernulŭ sĕ fiă trasŭ la rĕspundere pentru cuprinsulŭ rĕspunsurilorŭ date Episcopilorŭ Pavelŭ și Mețianu la Boroș-Șebișŭ și alŭ enunciațiunei dela Güns sĕ fiă depuse în archiva dietei séu, cu alte cuvinte, sĕ se trécă la ordinea ḑilei peste ele.

Celŭ dintâiu, care s'a ridicatŭ în contra propunerei raportorului și a rĕspunsurilorŭ prea înalte, a fostŭ Nicolae *Bartha,* vestitulŭ Kossuthistŭ dela *„Elenzék"* din Clușiu. Elŭ s'a plânsŭ, că la Boros-Șebișŭ națiunea maghiară a fostŭ pusă în rêndulŭ naționalitățilorŭ, că o rassă, care forméză „elementulŭ susțitorŭ de statŭ", a fostŭ pusă pe unŭ nivelŭ cu o rassă, care represintă „elementulŭ distrugĕtorŭ de statŭ". Care va sĕ ḑică, noi Românii suntemŭ numai spre rĕulŭ și peirea statului și numai Ungurii îlŭ susținŭ. Așa crede Bartha, voinicosulŭ, și nicĭ nu póte sĕ se gândéscă altfelŭ, când ne ia în nume de rĕu, că noi Românii nu ne-amŭ rugatŭ de ertare de elŭ și de soții lui, că trăimŭ așa cum putemŭ, ca Românĭ credincioșĭ neamului nostru; ne ia în nume de rĕu, că vedĭ Dómne, când ne adunămŭ și noi mai mulțĭ la unŭ locŭ cu copiiĭ și nevestele nóstre, voimŭ sĕ trecemŭ ca „societate românéscă" și nu ne fălimŭ, că suntemŭ códa vițeĭ lui Arpad; ne ia în nume de rĕu, că arangiămŭ „balurĭ române", că avemŭ „reuniunĭ de cântărĭ române" și că cu banii noștri ne facemŭ institute de creditŭ. Pentru acestŭ capŭ sĕcuiescŭ, traiulŭ nostru românescŭ între ai noștri, însémnă că-i urîmŭ pe ei, pe Sĕcui și pe Ungurĭ, și ca s'o dovedéscă acésta și mai multŭ, spune, că preotulŭ românŭ din Sĕcalulŭ de Câmpiă s'a împotrivitŭ sĕ se pună o cruce cu inscripțiune ungurescă pe mormêntulŭ unei credincióse a sa, română. După capulŭ Sĕcuiului, preotulŭ românescŭ ar trebui sĕ tacă și atuncĭ, când acesta cu câțĭva Kossutiștĭ de ai lui ar intra în strana bisericei române din Sĕcalŭ și ar cânta cânteculŭ lui Kossuth, căcĭ în cele din urmă acolo ajungŭ lucrurile, când se pretinde, că, față de Ungurŭ, Românulŭ e nimenea în acestŭ statŭ, că nu i-e ertatŭ nicĭ sĕ jóce și sĕ cânte românesce, ca sĕ nu cadă în prepusŭ, că e dușmanulŭ Sĕcuilorŭ.

Apoi décă așa e lucrulŭ, nu e mirare, că Bartha stă sĕ se dea de-a tumba de năcazŭ, că Românii mai facŭ pe deasupra și *pasivitate.* Audițĭ acolo, țĕrănoii Valahĭ, morĭ neferecate, sĕ vrea sĕ facă și ei politică, sĕ céră și ei, drepturĭ naționale! Cine a mai vĕḑutŭ o bazaconiă ca asta?

E și lucru prea de totu ciudatŭ, ca iobagii de odinióră sĕ vrea acum deodată sĕ se pună alăturĭ cu grofii

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Diferitele confesiunĭ în România.

Nicĭ o țĕră din lume nu credŭ, că s'ar puté asĕmĕna cu România în care puterea esecutivă sĕ nu esercite celŭ mai micŭ controlŭ, asupra diferitelorŭ confesiunĭ din țĕră.

Principiulŭ proclamatŭ în constituțiunea română privitorŭ la libertatea cultelorŭ eterodoxe, e practicatŭ aicĭ pe scara cea mai întinsă, încâtŭ controlulŭ și dreptulŭ de supraveghiare a ministerului cultelorŭ, sĕ mărginesce numai la biserica ortodocsă.

N'amŭ avé trebuință sĕ ne ocupămŭ cu acéstă cestiune, décă n'amŭ ceti pe fiă-care ḑi în ḑiarele jidano-ungurescĭ, că bisericele etorodoxe împreună cu școlele lorŭ confesionale s'ar bucura în țĕră de mai puțină autonomiă, decâtŭ bisericele și școlele similare ale naționalitățilorŭ din Ungaria.

Nimicŭ mai neesactŭ, ca acéstă afirmare colportată de Ungurĭ, carĭ suntŭ certațĭ cu adevĕrulŭ și cu dreptatea.

De astă dată vomŭ dovedi asertiunea nóstră cu documente autentice înaintea cărora va trebui sĕ-șĭ plece capulŭ chiar și vestita trinitate slovacă-armeană-valahă din Cluș: Jezsenszky, Moldoványi și Lázár Aurel.

Domnulŭ Dr. Ioanŭ Cornoiu, directorulŭ cultelorŭ din Ministerulŭ instrucțiunei publice, dorindŭ a avé în acéstă privință date positive, a adresatŭ la 5 Noembre 1892 unŭ cestionarŭ capilorŭ bisericilorŭ eterodoxe din țĕră, rugându-i sĕ rĕspundă la întrebările puse în cestionar.

Din rĕspunsurile primite și publicate în *„Almanachulŭ Cultelorŭ"*, pe anulŭ 1893, lăsămŭ sĕ urmeze aci:

I. Raportulŭ
Oficiului parochialŭ alŭ comunității evangelice din Bucuresci.

Drepturile și datoriile parochilorŭ.

După dreptulŭ evangelicŭ parochulŭ este datorŭ a conduce serviciulŭ divinŭ în ḑilele de Duminecă și sĕrbătorĭ; afară de acésta mai este datorŭ la 2 Duminecĭ a ține o predicațiă, de a boteza, de a confirma, de a cununa, de a funcționa la înmormêntărĭ și de a împărți sânta comunicătură. Activitatea parochilorŭ se restrînge asupra comunitățeĭ evangelice din Bucurescĭ; însĕ, după cererĭ speciale, ei esecută funcțiunile parochiale și către credincioșii evangelicĭ din Călărașĭ, Turnu-Măgurele, Ploescĭ și alte locurĭ în apropierea Bucurescilorŭ, unde nu esistă verĭ-o comunitate evangelică.

Comunitatea protestantă, din Bucurescĭ este o comunitate de totŭ **independentă**, care nu atêrnă de nicĭ unŭ oficiu superiorŭ (nerecunoscêndŭ altă autoritate bisericéscă superióră, decâtŭ însă-șĭ pe sine). Conducerea afacerilorŭ comunitățeĭ este încredințată unui comitetŭ de administrațiune, compusŭ de 18 membrii, carĭ se alegŭ de către membrii cotisatorĭ ai obștei; afară de aceea, ambii parochĭ și directorulŭ scólelorŭ mai au votŭ consultativŭ și decisivŭ în administrațiă, însĕ nu potŭ ocupa postulŭ de președinte alŭ acestui corpŭ.

Ca puterĭ protectóre, obștea are pe împĕrații Germaniei și Austriei.

Alegerile administrațiilorŭ și parochiilorŭ trebue sĕ fiă aprobute de către representanții acestorŭ puterĭ. Represintanțilorŭ puterilorŭ protectóre se supunŭ socotelile anuale pentru aprobare.

In Bucurescĭ suntŭ trei comunitățĭ protestante: una germano-evangelică, una ungaro calvină și una anglicană; însĕ ele nu au nicĭ o legătură între dênsele. Afară de acestea, mai suntŭ în România încă trei comunitățĭ germane-evangelice.

Scólele evangelice suntŭ pendente de comunitatea evangelică, care a fundat aceste scolĭ; ea le administréză și le întreține din popriele ei mijlóce *(în parte cu ajutorulŭ imperiului germanŭ).*

Directorulŭ acestorŭ școle se alege de către comitetulŭ comunitățiĭ. Elŭ este supusŭ acestui comitetŭ.

Parochii esercită datoriile lorŭ conformŭ bibliei, pentru aceea au după legea evangelică, și dreptulŭ de a fi respectațĭ din partea evangelicilorŭ ca parochĭ, și de a fi apĕrațĭ în contra eventualelorŭ atacurĭ. Comunitatea își alege singură parochii; ea